

vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Izdajanje dnevno razen sobot, nedelj in praznikov.

PROSVETA

Uredniški in upravniki prostori:
2657 South Lawdale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawdale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

CHICAGO, ILL., TOREK, 24. OKTOBRA (OCTOBER 24), 1939
Subscription \$6.00 Yearly
STEV.—NUMBER 207
Cena lista je \$6.00
Entered as second-class matter January 16, 1938, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Nemci zasegli ameriško ladjo jo odvedli v sovjetsko luko

Naciji v Berlinu kričijo, da bo Nemčija zmagala v vojni kljub angleško-francoski blokadi. Francozi še vedno kontrolirajo strategične višine pri Saarbrueckenu. Angleški vojni minister podal pregled vojne situacije in izjavil, da je Nemčija obkoljena od vseh strani.

Washington, 23. okt. — Sovjetska tiskovna agencija Tass da je danes dospela v luko Murmansk ob rtu na severu ameriška ladja Flint, ki je bila v rokah nemških posadke z neke nemške luke. Parnik je plul iz New Yorka v Manchester s tovorom žita, sadja, usnja in drugih stvari. Nemci, ki so parnik ujele, ga omenjeni tovor zahtevajo. Tass ne pove, kaj se zgodilo z ameriškim motoriziranim ladje.

LONDON, 23. okt. — Uradno sporočilo, da so angleški rušilci in vojni letalci danes potopili tri nemške podmornice v Severnem morju in Atlantiku. Drugih važnih vojni vesti ni.

PARIZ, 23. okt. — Francoski vojni minister, da je Stalin odklonil ameriški apel za vojaško pomoč na tleh in v zraku. Stalin namda povedal posebnemu ameriškemu odposlancu, ki je prišel v Moskvo v soboto, da Rusija ostane pri tem, kar se je dogovorila z nacijsko Nemčijo.

Berlin, 23. okt. — Nemčija ima v zmaga bo tudi v taki vojni, ki jo vodi Velika Britanija in Francija, so izjavili nacistični voditelji po konferenci s Petnajst glavnih vojaških ministrov, med temi letalski ministri Goering in Rudolf Hess, podpredsednik nacistične stranke, so se izrekli na konferenci. Instruirali so bili, naj napnejo vse sile za zmago ljudstva, da bo Nemčija premagala blokado in izšla iz vojne.

Milijoni Nemcev bi radi vedeli, kaj bo sovražnik udaril. Vse prevladuje, da so se Anketi in Francozi odločili za poletno "lakotno blokado", da je njihova armada pripravljena in da udari preko Rena, kadar bo potrebno. Nacisti smešijo Francoze iz Londona in Pariza o razbijanju nepokoju, zaeno pa imajo dogovor s sovjetsko vlado glede pošiljanja surovega materiala Nemčiji.

Prebivalci v bivši češkoslovaški republiki se pritožujejo zaradi pomanjkanja premoga. Češka industrija ne dobi dovolj premoga, ker ga nacisti pošiljajo v Italijo. Jugoslavijo in na Ogrski. Produkcija premoga se je zmanjšala z nacijsko eksploatacijo domačini ga ne morejo dobiti v zadostnih količinah.

Pariz, 23. okt. — Vojno poročilo glasi, da francoske čete še držijo višine v gozdovih od Saarbrueckena, glavne mesto Posaarja, dočim so se z Nemčijo nemškega ozemlja, kam so se zasedle v prvih tednih vojne, umaknile. Te višine so zahtevane z ogradbo iz boječe žice.

Višine kontrolirajo utrjeno mesto Forbach, ki leži na nasprotni strani Saarbrueckena. Umik z zasedenega nemškega ozemlja je odredil general Guderian, vrhovni poveljnik francoske oborožene sile.

Vežbanje vojaških letalcev v Kanadi

Ojačanje letalske obrambe

Ottawa, Kanada, 23. okt. — Nadaljnji dokaz, da bo Kanada postala vojna tovarna Velike Britanije, so poročila, da načrt glede vežbanja vojaških letalcev vključuje dosti več nego so prvotno domnevali. Detalji načrta so bili pojasnjeni, ko je lord Riverdale, načelnik britske letalske misije, došel v Kanado.

Projekt določa gradnjo več letališč. Večina teh bo v prejšnjih provincih, kjer je mogoče vežbanje letalcev poleti in pozimi. Provinciji Ontario in Quebec sta hriboviti in vsled tega neprimerni za vežbanje letalcev.

Angleški piloti bodo pričeli prihajati v Kanado, da se se bolj izvežbajo v svojem poslu, ko bosta letalski misiji iz Avstralije in Nove Zelandije dopelji v Kanado. Tja bosta prišli prihodnji mesec. Poleg letalcev bodo prišli v Kanado tudi izurjeni mehaniki.

Tu sodijo, da bo gradnja novih letališč, hangarjev in barak stala \$700,000,000. Britski kapital bo gradil tudi letalske tovarne, stroške vežbanja vojaških letalcev pa bodo plačale Velika Britanija, Kanada, Avstralija in Nove Zelandije.

Kooperacija med britsko in kanadsko vojno mornarico se bo povečala. Kanada ima v naratu gradnjo novih bojnih letal in ojačanje letalske obrambe.

Sovjeti potopili parnik Athenijo!

Washington, D. C., 23. okt. — Senator Robert R. Reynolds, demokrat iz North Caroline in vnet embargovec, je v soboto v svojem govoru v zbornici rekel, da po njegovem mnenju niso Nemci potopili angleškega parnika Athenije, temveč ruski boljševiki.

Komunistu Browderju preti aretacija

Naznanilo justičnega departmenta

Washington, D. C., 23. okt. — Potem, ko je kongresnik J. P. Thomas, republikanec iz New Jerseyja in član Diesovega odseka, napadel Franka Murphyja, načelnika federalnega justičnega departmenta, in mu očital, da ni podzvel nobene akcije proti Earlju Browderju, voditelju komunistične stranke, je Murphy naznanil, da bo nastopil proti Browderju. Slednji je pri zaslišanju pred Diesovim odsekom odsekom priznal, da je potoval v tujini s ponarejenim listom in pod drugim imenom.

Zadeva bo danes prišla pred federalno velenoroto v New Yorku. Maksimalna kazen za ponarejen potni listov je pet let ječe in plačitev vsote \$5000. Firma World Intourist Inc. je bila že pozvana, naj izroči rekordne velenorote. Blagajnik te firme je Alexander Trachtenberg, član eksekutivnega odbora komunistične stranke.

"Federalni justični tajnik bi moral pojasniti ameriškem ljudstvu, zakaj ni podzvel še nobene akcije proti Browderju, ki je sam priznal, da je potoval s ponarejenim potnim listom v tujini," je rekel Thomas. "Ali naj iz tega sklepamo, da je Browder oseba, katere se ne sme nihče dotakniti? Browder po navetu svojih odvetnikov ni hotel povedati odseku, na kakšen način je dobil potni list."

Ben Gitlow, tajnik komunistične stranke pred Browderjem, je pri zaslišanju pred Diesovim odsekom izjavil, da je več ameriških komunistov potovalo po drugih državah s ponarejenimi potnimi listi.

Ameriški kup zlata narasel na 17 milijard

Washington, D. C., 23. okt. — Rezerva denarnega zlata v Združenih državah je zadnji teden prekoračila sedemnajsto milijardo. To je več kot polovica vsega znanega denarnega zlata na svetu. Istočasno je notranji dolg Združenih držav narasel na 41 milijard dolarjev.

POGAJANJA MED FINSKO IN RUSIJO OBNOVLJENA

Finska delegacija se vrnila v Moskvo

VOLITVE V UKRAJINI IN BELORUSIJI

Moskva, 23. okt. — Finska delegacija, kateri načeljuje dr. Juho Paasikivi, je danes dospela v Moskvo, da obnovi pogajanja s sovjetsko vlado v upanju, da bo slednja umaknila pretrane zahteve. Vzdržitev prijateljskih odnosov je v interesu obeh držav.

Ugibanja o rezultatu pogajanj so povezana s poročilom, da bo Rusija poslala ekonomsko misijo v Berlin. Za načelnika misije je bil izbran Ivan T. Tevosjan, ladjegradniški komisar. V Moskvi se nahaja nemška ekonomska delegacija, katere vodja je dr. Karl Ritter. Neko poročilo pravi, da bosta Rusija in Nemčija kmalu sklenili nov dogovor. Ritter je sinoči odletel v Berlin, da poroča Hitlerju o rezultatu razgovorov, ostali člani pa so ostali v Moskvi.

Poučeni krogi pravijo, da bo Nemčija pošiljala Rusiji stroje, v zameno pa bo dobivala surov material.

Sovjetski krogi opazujejo volitve v Ukrajini in Belorusiji, v poljskima pokrajinama, kateri so zasedle ruske čete. Volilci imajo odločiti glede pridružitve pokrajin k sovjetski Rusiji. Plebiscit v krajih, katere so okupirali Rusi, se vrši z izbiranjem poslancev, ki bodo pozneje glasovali glede priključitve k Rusiji. Gotovo je že zdaj, da bodo glasovniki stoodstotno za to. Na glasovnici so le sovjetski kandidati.

Sovjetska vlada je naznanila premestitev brezposelnih delavcev iz zasedenih krajev v ruske premogovne distrikte v Donski kotlini. Ta produkcija 60 odstotkov premoga, ki ga porabijo ruske industrije. Naznanilo dokazuje, da je bila premestitev prostovoljna. Okrog 10,000 brezposelnih delavcev iz province Lvov je že odpotovalo v Rusijo.

Domače vesti

Obiski
Chicago. — Anton in Mary Stigeli ter John Romick ml. in njegova mati Romick so 21. t. m. obiskali gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Nišli mrtvega Jugoslavana
Duluth, Minn. — Zadnje dni so našli pri Colerainu v bližini jezera Buckeye truplo starejšega moža, v katerem so spoznali Mihaela Latimoviča iz Boweya.

Nov grob v Chicagu

Chicago. — V Ciceru je 22. t. m. umrl Anton Beton na naslovu 1809 So. 61st Court. Star je bil 59 let in doma od Kranja na Gorenjskem. Zapuščal je ženo, štiri sinove in hčer. Bil je član SSPZ in samostojnega društva Zarje. Pogreb bo v sredo, 25. oktobra, ob dveh popoldne iz pogrebniških prostorov na naslovu 5704 W. Cermak Road na pokopališče Woodlawn.

Pavel Sifrar "ni bil nič znan"

Chicago. — Naprej iz Pittsburgha poroča z dne 20. t. m. (precej kasno!), da vest v pittsburghski Post-Gazetti z dne 5. oktobra o samomoru Pavla Schifrerja v uredu napreje ni bila pravilna. Naprej pravi, da Schifrer se ni obesil v uredniški sobi, temveč "v ozadju Hrvaške napredne tiskarne, kjer ima tiskarno skladišče." Ko ga je upravniška tiskarna našla, je bil mrtve že več dni, kakor se je izrazil mrlški oglednik. Osojbe v tiskarni ni vedelo, kdo je "ta človek, od kod je prišel in kje je stanoval." Vitkovič, ki ga je "najbolj poznal in s njim največkrat govoril," je prostovoljno javil policiji in mrlškemu ogledniku, kar je o njem vedel. "Ta človek" je zahajal v tiskarno k Napreju "največ zaradi časopisov," ki jih je čital. "Po njegovem obnašanju in tudi na njegovem obrazu se je moglo razbrati, da ni bil najboljše zdravja, da je bil zelo nervozen in večkrat se je potožil na bolezen. Večkrat je bil bled kot cunjica in ni znal priti po več tednov blizu tiskarne..." Kaj je "tega človeka" gnalo v smrt, pri Napreju ne vedo povedati; najbrže je bila bolezen in brezposelnost... Obenem pa Naprej naznanja, da samomorilec "ni bil nikakšen urednik Napreja ali kakor drugače povezan s listom. Prihajal je v tiskarno, da si prežene čas..." — Iz tega je razvidno, da so pri stalinovskem Napreju samomorilec Pavla Sifrarja enostavno zatajili! Za Vitkoviča, ki vsekakor marsikaj v, je potrebno, da molči. Medtem pa še imajo nekoga drugega, ki piše za Napreja, dočim Matt Spiller igra vlogo urednika v javnosti in pred oblastmi...

Clevelandske vesti

Cleveland. — Te dni je umrl Nikolaj Turk, star 64 let, vdovec, doma iz Postojne. V Ameriki je bil 28 let in tu ne zapuša sorodnikov. — Umrl je tudi Janko Kordić, star 61 let in doma iz Danov pri Mrzlem polju. V Ameriki je bil okrog 40 let in tu zapuša ženo, štiri sinove, dve hčeri, brata in sestro.

Spanjski begunci v francoskih tovarnah

Pariz, 23. okt. — Okrog 50,000 španskih beguncev so že uposobili v francoskih tovarnah, odkar je izbruhnila vojna, se glasi poročilo delavskega ministra. Tu pravijo, da se v Franciji nahaja še okrog 60,000 brezposelnih Špancev. Ti so v taborniških, ki so bila postavljena potem, ko so prekoračili mejo v zadnjem februarju in pobegnili v Francijo, ko se je civilna vojna v Španiji bližala koncu.

Angleški vojaki čitajo Marksa in Hitlerja

London, 23. okt. — V seznamu knjig, ki jih vojno ministrstvo uradno priporoča za vojaške knjižnice na angleški fronti, je tudi Hitlerjeva knjiga

ANGLEŠKO-FRANCOSKA POMOČ TURČIJI

Protekcija skupnih interesov na vzhodu

TURČIJA DOBI VELIKO POSOJILO

Ankara, Turčija, 23. okt. — Velika Britanija, Francija in Turčija so osvojile program glede protekcije skupnih interesov na Bližnjem vzhodu. Detalji programa še niso bili objavljeni, toda vest iz zanesljivih virov pravi, da vključuje koordinacijo oborožene sile vseh treh držav v slučaju agresije v smislu pravkar sklenjenega pakta vzajemne vojaške pomoči.

Velika Britanija in Francija bosta dala Turčiji posojilo v vsoti \$240,000,000. Od te vsote bo \$100,000,000 za orožje, municijo in druge vojaške potrebine. Dodatna vsota je bila določena za utrjevanje Dardanel, kjer se odpira pot v Črno morje.

Po osvojitvi programa sta general Maxime Weygand, poveljnik francoske oborožene sile v Sredozemlju, in general Archibald P. Wavell, poveljnik angleške armade na vzhodu, zapustila glavno mesto Turčije. Prvi je odletel v svoj glavni stan v Beirutu, Lebanon, drugi pa se je vrnil v Jeruzalem.

Turški diplomatični krogi priznavajo, da je polom pogajanj v Moskvi omajal vesti s sovjetsko Rusijo. Sovjetska vlada je zahtevala, da Turčija dovoli samo ruskim bojnim ladjam vstop v Črno morje preko Dardanel, kar pa je turška delegacija, kateri je načeloval zunanji minister Sukru Saracoglu, odklonila.

Moskva, 23. okt. — Sovjetska Rusija je namignila, "da ona kot največja sila ob Črnem morju mora paziti na vas, kar se godi okoli nje. To slasti velja za turško kontrolo Dardanel. Sklenitev pakta med Turčijo, Veliko Britanijo in Francijo ni spremenila situacije."

Izvestja, vladno glasilo, silovito napada pakt. O tem piše, da je naperjen proti Rusiji in Nemčiji. Zavezniki hočejo zabiti zgodbo med Rusijo in Nemčijo, kar pa se jim ne bo posrečilo. Pakt je le potegnil Turčijo v vojni krog Velike Britanije in Francije.

Zbližanje med Francijo in Italijo

Odprava trgovinskih restrikcij

Pariz, 23. okt. — Dokaz, da so se odnosi med Francijo in Italijo izboljšali, je odredba glede odprave restrikcij, ki so ovirale pošiljanje italijanskega blaga preko Francije nevtralnimi in zavezniškimi državami in obratno. Odredbo je včeraj objavilo glasilo francoske vlade.

Odprava restrikcij v prilogi Italiji je prijateljska gesta. Več francoskih podjetij je v zadnjem času dalo naročila italijanskim firmam z dovoljenjem obeh vlad. Pod naslovom "Fašizem in hitlerizem" je pariški list Le Temps objavil dolg članek na prvi strani, v katerem je rečeno, da je nacijska Nemčija zavrgla doktrino, da je boljševizem sovražnik civilizacije. To se je zgodilo, ko sta Stalin in Hitler podpisala prijateljski pakt. Nacijska vlada je s tem pokazala svojo pravo barvo. List napoveduje odpravo vzrokov, ki so ovirali kooperacijo med Francijo in Italijo.

"Mein Kampf." Dalje je na priporočilni listi Marksovo "Kapital." Barbussov "Ogenj" in "Tolstojeva 'Vojna in mir'..."

Vse gre po starem tiru!

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena društva (inven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 za štiri leta; na Chicago in Cileto \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; na inženstvo \$0.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cileto \$1.50 per year, foreign countries \$2.00 per year.

Člani so dolžni plačevati. Rokopisni dopisi in neopredeljeni članki ne bodo vračani. Rokopisni dopisi (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil pošto.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Member of the American National Benefit Society
PROSVETA
2457-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v zbiranju na primer (October 31, 1939), poleg vsakega imena na našemu seznamu, da vam je s tem datumom postala naša ročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

138

Glasovi iz nasebina

Detroitke novice

Detroit, Mich.—Ko to pišem, so Chryslerjevi fantje še zmiraj na počitnicah. Industrijski magnatje ne morejo preboleti izpada volitev avne unije. Posebno pa krč lomi Chryslerjevo korporacijo. Na vse sorte je probala preprečiti zmago unije CIO. Martinova unija bi ji bila veliko ljubša. Najraje bi pa videla, da ni nobene. Tudi voliti jim je zabranila v svojih tovarnah, misleč, da bo delavce oplašila in da bodo volili za odprto delavnico. Ampak s svojim početjem je strnila delavce še bolj skupaj in v solidarnost.

Unija je odredila tudi volitve, ali hočejo delavci iti na štrajk ali ne. Velika večina je odglasovala za štrajk in ponovno pokazala kompaniji, da se ne pustijo pestiti in diskriminirati. Unija je pri tovarnah postavila piketno linijo. Ampak samo v protest in ne branijo nobenemu iti v tovarno, ker vedo, da ne bo šel nihče v tovarno preden se stvar ne izravnja, razen nekaj kompanijskih petolinikov, kakateri pa ne morejo zaobrniti kolesja.

V Michiganu imamo v osemdeseto leto stopajočega starčka za gospodarstva, kateri je zelo pošten. Vedno moli za to in ono. Moli je tudi za državno legislaturo, da bi ji bilo mogoče sprejeti dobre in pravilne zakone. Najbrže, da sedaj moli za prohibicijo, ker do sedaj še ni svet duh navdahnili postavodajalcev, da bi preprečili in odpravili likerje ter drugo pregrešno pijačo. Zelo nerad vidi ženske piti.

Tudi vzor župana in policijskega komisarja imamo v Detroitu. Kdo moli za ta dva, mi ni znano. Najbrže nihče, kajti kot so primarne volitve pokazale, jima bo pri novembrskih volitvah odklenalo vsaj za dve leti. Kdor se želi iznebiti sedanjega župana, bo v jeseni glasoval za E. J. Jeffrija (soc. stranka nima kandidata). Slabši ne more biti kot je sedanji, ker on je edini v mestni zbornici, da se ne strinja s brutalnostjo policije.

V starem kraju na obisku so bile Mary Klarič, članica društva 121, in Rose Forbes, tajnica društva 751 SNPJ. Obe sta se srečno vrnil nazaj. Zadnje je zajela vojna in že se je bilo bati, da ne bo mogla iti nazaj predno bo vojna končana. In res ji ni bilo mogoče vrniti se z istim parnikom, za katerega je imela plačano vožnjo v obe strani. Prišla je z italijanskim parnikom in seveda jo je stalo okoli 200 dolarjev posebej. Prav gotovo so ona in njena družina tukaj preostali velik strah.

Pevski zbor Svoboda, odsek soc. kluba 114, se je začel učiti opereto "Nečak iz Amerike", katero je pevoval John Berliag prevel iz nemščine v slovenščino in katero mislijo prirediti okoli božiča. Zadnje čase je k zboru pristopilo precej mladine, ampak ne v zadostnem številu, kajti pevski zbori nimajo nikoli preveč moči. Zatorej zbor apelira na vse tiste, kateri imate posluh in veselje do petja, da se nam pridružite. Da nam bo mo-

goče iti z zborom naprej, bomo skupno s klubom 114 priredili dne 28. oktobra v SND maske-radno veselico s tremi dobrimi nagradami. Prvo nagrado dobi najbolj pomembna maska, drugo najlepša in tretjo pa ona, katera se bo najraje predstavila ali oblekla. Upamo, da bo občinstvo zopet pokazalo, da ljubi kulturo in petje ter se v obilnem številu udeležilo maske-radne veselice in operet. Na 28. oktobra vsi v maskrado. Na svidenje!

K. Junko, 121.

Vseslovenski koncert v New Yorku

New York.—Ameriška slovenska zveza (American Slovenic League) v New Yorku priredi dne 5. novembra vseslovenski koncert v veliki dvorani Washington Irving High School, 16 st. in Irving Place. Prebitek tega velikega koncerta je namenjen v pomoč stradalajočim in po vojni prizadetim Poljakom.

Ker Ameriška slovenska zveza, ustanovljena 1931, vključuje vse slovenske narode, bodo na tem koncertu tudi sodelovale pri programu vse slovenske skupine in posamezni umetniki v pesmi in instrumentalni glasbi. Program bo objavljen pozneje. Vstopnice so po dolarju in 50c (balkon). Upamo in pričakujemo, da se v velikem številu odzovejo temu klicu za pomoč po vojni prizadetim Poljakom vse slovenske narodnosti in pohite na ta imponantni koncert.

Zabavni odbor.

Koncert Zarje

Cleveland.—Svet se vsako leto enkrat zavrti okrog solca in tako smo od lanske jeseni zopet prišli v dobo koncertov, iger, plesov in drugih zabav. Vsaka organizacija se trudi, da nekaj ustvari in pokaže občinstvu, da še živi in da hoče živeti. Za delavce je najbolj važna delavska organizacija, ki ima princip in cilj, za katerega se bori, da ga končno doseže. V tem smislu se udeležuje tudi soc. pevski zbor Zarja.

Zarja ima tudi letos svoj jesenski koncert, kot običajno vsako leto. Vrši se bo na zahvalni dan, 23. nov., v auditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clairju, pričetek ob 3. popoldne. Obsegal bo več več lepih novih pesmi, ki bodo zadovoljile poslušalce. Glavna atrakcija pa bo opereta "Ponočnjaki", ki bo gotovo zanimala slehernega, ki bo navzoč. Po koncertu bo ples, za katerega bo igral Jankovičev orkester. Vstopnina v predprodaji 40c, pri blagajni pa 50c, samo za ples 30c. Vstopnice se določijo pri pevcih in pevkah Zarje in v slaščičarni mrs. Makovec v Slovenskem narodnem domu. O podrobnostih koncerta bo poročano pozneje, Zarja pa vas že sedaj vabi na obilo udeležbo. Pripravite se za ta dan, da se bomo skupno zabavali v krogu svojih prijateljev in znancev. Vabimo tudi naše napredne Girardčane in Barbertončane in sploh vse iz clevelandke okolice.

J. Krebel.

Geraldine Biversluis, Bellflower, Cal., ki je dobila več nagrad v tekmi med farmakimi dekletki na razstavi v Pomoni.

Poročilo zastopnika

Sharon, Pa.—Dne 10. oktobra sem se podal na kratke počitnice v Bridgeville. Najprej sem obiskal Angelo Selesnik, ženo pokojnega Petra Selesnika, a katerim sva bila dolgoletna prijateljca. Seveda je bila njegova žena tudi vedno vesela, ker je imela zvestega in dobrega moža. Na 9. avgusta pa smo ga spremlili na narodno pokopališče v Bridgeville. Angela še vedno žaluje za njim. Upam, da bo čim prej prebolela to veliko bol, kajti žalost preveč vpliva na njeno zdravje. On je bil star 55 let.

Dne 3. oktobra pa smo poleg njega pokopali A. Barilarja, ki je bil tudi moj dolgoletni prijatelj. Tudi s Petrom sta bila velika prijatelja. Zdaj počivata skupaj drug poleg drugega.

Dne 10. oktobra pa smo položili k zadnjemu počitku tretjega Franka Klemenčiča, ki se je 3. oktobra ponesrečil s svojim kolesom. Poškodbe so bile tako močne, da jim je 7. oktobra v bolnišnici podlegel. Oba Franka, drugi in tretji, sta bila stara po 53 leti. Sedaj vsi trije skupaj počivajo. Naj bo vsem lahka ameriška zemlja, ženam pokojnih prijateljcev pa izrekam moje globoko sožalje.

Iz Bridgevilla sem se podal v Strabane, da pokolektam malo za Prosveto. Dobil sem sedem celoletnih naročnin, dve pa na Enakopravnost. Potem sem jo mahnil proti Cheswicku, da se z gospo Klemenčič in gospo Shenburn kaj pogovorimo o svetovni razstavi v New Yorku, kjer sta se mudili teden dni. Ker pa Toneta Klemenčiča ni bilo doma, gospa pa je bila preveč zaposlena za baro, je nisem hotel nadlegovati.

Čital sem v nekem Zornikodopisu, da je nekaj naročnikov na Harwicku pustilo Prosveto radi prepričev med Molkom in Naprejem. To ne odgovarja resnici. Naj bo povedano, da so na Harwicku ponovili Prosveto vsi stari naročniki. Gospa Kelihar jo je ponovila za vse leto in mi povrhu postregla še z okusnim kosilom. Hvala lepa. Tone Leskovec pa mi je ponovil naročnino.

Tedenski pogovor

Anton Garden

PAVEL SIFRAR

Pavla Sifrarja, tajnega urednika pittskega Napreja, nisem osebno poznal. Ko prišla vest o njegovi prostovoljni smrti, bila moja prva misel: Zopet ena žrtev verznege boljševskega gibanja.

Pri uganjanju, kaj ga je poglavo v smrt, mojim kolegom omenil, da ga je najbrže gnala zveza med Hitlerjem in Stalinom, je svoje vrste idealist, fanatičen in perversan, ki je najbrže z vso dušo veroval v komunistično gibanje in se mu tudi z vso dušo svetil. Moji kolegi so temu ugovarjali, češ: med komunisti ni danes niti enega ideala, marveč svoje vrste lopovi in neznačajni. "Mar je Browder kakšen idealist?" "Ali ni večji falot?" je grmel kolega. "Gotovo ne, da nekda je bil, ko je bil še v socialističnih vrstah in je bil med prvo svetovno vojno zaradi svojega prepričanja," je bil moj odgovor. Argumentiral sem, da so komunisti in ljudje, ki so fanatični pristaši tega gibanja, Rusije, le perversni idealisti, ker človek se žrtvuje za kakšno stvar, ako ni kos idealizma.

Radikalno gibanje preteklega stoletja pred vojno je na primer smatralo največje ske revolucionarne teroriste za velike ideiste, dasi so imeli mnogi vse lastnosti ganžev. Ropanje bank, vlakov, bogatašev in drugega kakor — ropanje, ganeštvo, pa gre naropani denar v žepu roparjev ali pa financiranje kakšnega gibanja. In takih pov je bilo na stotine v Rusiji ob prelomu v njega stoletja. Posebno boljševiki pod v svom Leninu so skoz kakih deset let finciral svoje gibanje z "ekspropriacijami" — navadnimi in skrajno držnimi ropi, ki so prinesli milijone rubljev. Organizator ropov je bil tudi Stalin. Pilsudski je na mer leta 1907 vodil tak rop na vlak in s skupino "ekspropriatorjev" zasegel okrog milijona štiri stotine rubljev. In na splošno bili vsi ti ropi smatrani za čin — "idealizma". Sploh je ves ruski boljševizem zrastle na "idealizmu", vsaj financiran je bil dolga iz tega "vira". Ta ganeška etika je bila penešana tudi v komunistično gibanje, ki je stalo po veliki ruski revoluciji.

Toda, naj se povrnem k Pavlu Sifrarju. njem ni javnosti ničesar znano — saj se Witkovich trdi, da ne ve ničesar, dasi ga "najel za prevajanje". Njegov tajni pogovor med nami in njegovo misijo moramo tolmачiti na podlagi znanja o funkcioniranju komunističnega gibanja. Vsekakor je prišel Napreju kot "profesionalni boljševik", najbrže poslan iz Pariza ali Moskve s ponarejenimi potnimi listom. Za nas ni važno, kako je šel v Ameriko, kakor tudi ne, kdo je koga jel, Witkovich Sifrarja ali Sifrar Witkovich. Slednji je bil vsekakor le orodje — in je mda še — Stalinove klike okrog Hrvaškega Rničkega Glasnika, ki sponzorira Napreja.

Nedvomno se je Sifrar pridružil komunističnemu gibanju v svoji mladosti kot revolucionarni idealist, kakor tisoče in tisoče drugih, še več pa v Evropi. Fant je moral nadarjen in z dušo za gibanje. Kakor iz v drugih, ki so se oklenili boljševizma in se držali, je to gibanje tudi iz njega naprav fanatika in psevdorevolucionarnega perversneža. Sploh je to največja tragedija in zčinstvo boljševizma, da iz iskrenih idealist ustvarja perversneže, male in velike jezuite, so jim načela in poštenost španska vas. Če ki je pri njih dosega moči, jim je vse in vsa metoda dobra za dosego cilja. S to svojo zuitsko in ganeško etiko je naravno tako generaliral kot še nobeno drugo gibanje. Svoje "prepričanje" in svojo taktiko spreminja čez noč. Za to je potrebna le "linija" iz Moskve.

V tej šoli je bil treniran Sifrar, kakor tisoče drugih "profesionalnih" boljševikov bil na razpolago Kominterni, da ga pošlje kjer ga potrebuje. Bil je tipičen "profesionalni revolucionar" s tipičnim boljševiškim ozirom. Kdaj je pričel urejevati Napreja, mi ni znano, sodim pa, da ga je urejeval okrog pr drugo leto, odkar se je preselil v Pittsburgh. To sodim po tem, ker se je pri listu posebno čas poznalo, da ga urejuje oseba, ki je bil skrbno trenirana več let za "profesionalnega boljševika v kakšnem komunističnem centru Evropi, v Parizu ali v Moskvi."

(Dalje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 24. oktobra 1919)

Domače vesti. Slovenski jeklarski stavkajl še vedno navdušeno poročajo o vztrajajočem boju.

Delavske vesti. Zelezničarji v jeklarskim centri stopajo v simpatično stavko v pr jeklarskim delavcem.

Iz inozemstva. Vest iz Londona se glasi, d ruski caristi rekrutirajo prostovoljce v Jugoslaviji.

Sovjetska Rusija. Ofenziva Denikinovih belih čet je bila ustavljena južno od Orla. J deničeva bela armada je še osem milj od Petrograda.

(Dalje iz prve kolone.)

ke ali pa zapustiti stranko. Ameriško delavsko stranko v New Yorku so ustanovili demokratski socialisti in čisti unionisti in ostali mora pod njihovo kontrolo. Čas je že!

Poljski socialisti

Ali so socialisti na Poljskem ob Hitlerjevem razbojniškem vpadu v poljsko republiko kratkomalo izjavili, da so načelno proti vojni, da je vsaka vojna imperialistična in da oni ne-čajo imeti nobenega opravka z vojaško obrambo Poljske?

Ne! Pravkar čitamo v starokrajnem delavskem tisku sledečo vest:

"Kakor znano, so poljski socialisti in poljski kmetje bili hudo preganjani od poljske šlahte (plemstva), ki je po vzgledu diktatur nasilno vladala na Poljskem. Ko pa je nastopila nevarnost za Poljsko, so preganjani socialisti in kmetje nastopili v obrambo republike. Socialisti so objavili proklamacijo, v kateri omenjajo preganjanje, ki so ga bili deležni s strani vladajočih, toda pravijo: "Poljska republika je bila tvorba socialistične borbe za svobodo in samoodlobo narodov". Nato se proglas obrača proti Moskvi in obsoja vkorakanje sovjetskih čet na poljsko ozemlje v trenutku, ko je bila Poljska napadena. Proglas zaključuje z ugotovitvijo, da "branjio Varšavo vsi njeni prebivalci, v prvi vrsti pa varšavsko socialistično delavstvo".

V poročilih s poljskega bojišča, ki so jih objavili ameriški listi, smo tudi čitali, da so bili socialisti najodpornnejši element v obrambi Varšave, ki so hrabro odbijali naskoke Nemcev in doprinele so velike žrtve. Na vsem tem ni niti senčice dvoma, da bi poljski socialisti imeli kakšne pomisleke v kritičnih momentih.

Čitali smo tudi, da Poljska ni bila nobena demokracija, torej da z demokatičnega stališča ni bila vredna obrambe. Res je bil režim poljske republike že leta napol diktatorski, na drugi strani pa vemo, da je bilo na Poljskem več politične svobode kot na primer v Jugoslaviji, kjer so bile vse delavske stranke s socialistično vred že davno razpuščene, dočim so se socialisti na Poljskem neovirano udeleževali v politiki. Dokaz temu so zadnje občinske volitve, pri katerih so socialisti osvojili upravo mesta Lodza, največjega industrijskega mesta na Poljskem.

Demokatični socialisti niso nikdar metali vseh vojn v en koš. Načelno so bili in so še proti vsaki imperialistični, to je napadalni in osvojevalni vojni, ampak obrambna vojna je nekaj drugega. Če imajo socialisti te ali one države svobodo gibanja, političnega in gospodarskega udeleževanja in če pride ta njihova svoboda v nevarnost, bodisi od znotraj ali zunaj, je njihova dolžnost, da jo branijo z vsemi sredstvi. Saj ima tudi vsak posameznik vso pravico silobrana, da brani svoje življenje, kadar je napaden od posameznika!

Ameriški delavci čistijo

svojo hišo

Povedali smo že, da je John L. Lewis, predsednik CIO, odredil, da morajo biti pokrajinske direkcije unij CIO čim prej očistene komunistične kontrole in vpliva, kjerkoli sta ta kontrola in vpliv dejstvo — in preiskava je pokazala, da stalinovali kontrolirajo skoro tretjino unij CIO.

Izrazili smo upanje in ponovno ga izražamo, da bo ta "čistka" docela uspela, kajti Kongres industrijskih unij (CIO) je važen delavski odbor v Ameriki, ki bo lahko še igral mogočno vlogo v obrambi in utrjenju ameriške demokracije, toda ne toliko časa, dokler bodo breznačelni in demagoški stalinovski elementi imeli kakšno besedo zraven. Tudi združitev CIO z ADF je nemogoča, dokler ne bodo stalinovski zmagarji popolnoma pometeni iz delavskih unij.

Čiščenje pa ni samo v unijah. Ameriška delavska stranka (American Labor Party) v New Yorku je zadnje dni prišla za veliko brezovno metlo in stalinovalci, ki so se v tej stranki zadnja leta svoje lažidemokratske taktike na debelo vgnezdili, zdaj odletavajo kar trumoma. Stranka je pred kratkim imela svoj zbor, na katerem je s 605 glasovi proti 94 sprejela resolucijo obsodbe stalinovskega diktatorstva in odredila korenito očiščenje svojih vrst vsa stalinovskega vpliva. Aldermanu Quillu, ki je precej gorak komunistični "sopotnik", je bilo naloženo, da mora sprejeti novo stališče stranke. (Dalje v zadnji koloni.)

Od leve proti desni: John L. Lewis, predsednik CIO; Sidney Hillman, podpredsednik CIO, in R. J. Thomas, predsednik avne unije.

